

III

(Előkészítő jogi aktusok)

EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG

455. PLENÁRIS ÜLÉS, 2009. JÚLIUS 15–16.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a fogyasztók jogairól

(COM(2008) 614 – 2008/0196 (COD))

(2009/C 317/09)

Előadó: **Bernardo Hernández BATALER**

Társelőadó: **Jarosław MULEWICZ**

2008. november 6-án a Tanács úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban:

Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a fogyasztók jogairól

COM(2008) 614 végleges – 2008/0196 (COD).

A bizottsági munka előkészítéséért felelős „Egységes piac, termelés és fogyasztás” szekció 2009. június 22-én elfogadta véleményét. (Előadó: Bernardo Hernández Bataller, társelőadó: Jarosław Mulewicz.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság a 2009. július 15–16-án tartott, 455. plenáris ülésén (a 2009. július 16-i ülésnapon) 68 szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések

1.1. Az EGSZB azt ajánlja, hogy az Európai Bizottság által a fogyasztók jogairól benyújtott javaslatot az ebben a véleményben foglaltaknak megfelelően módosítsák, hogy így az teljes harmonizáció helyett csak az üzlethelyiségen kívüli értékesítésekkel és a távértékesítésekkel összefüggő horizontális harmonizációra korlátozódjon, mivel ezek azok az esetek, amelyeket a határokon átnyúló kereskedelem a leginkább érint.

1.2. Az irányelvjavaslatból törölni és mellőzni kellene a tisztességtelen feltételekről, valamint az áruértékesítésekről és árugaranciákról szóló bekezdéseket, mivel azok olyan vonatkozásokat érintenek, amelyeket a közösségi jog fejlődésének jelenlegi állapotában nem célszerű a teljes harmonizáció tárgyává tenni.

1.2.1. A javaslat nem hoz új elemeket egyes érdemi vonatkozások tekintetében, ideértve például az értékesítés utáni ügyfélszolgálatot és a pótalkatrészeket, illetve a gyártók és a forgalmazási hálózatok közvetlen felelősségét.

1.3. Az EGSZB úgy véli, hogy egyes „közös” meghatározások meglete nagyobb fokú jogbiztonságot nyújthat a kereskedelmi szereplőknek és a fogyasztóknak. Ezért az Európai Bizottságnak ki kellene küszöbölnie a javaslatban található, ezzel kapcsolatos jelenlegi ellentmondásokat.

1.3.1. Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a jogbiztonság érdekében tisztázza, hogy a javaslat szövegében szereplő fogalom meghatározások teljes mértékben harmonizálva vannak-e, vagy adott esetben a tagállamok mérlegelési jogkörrel rendelkeznek-e azok kiegészítéséhez.

1.3.2. Az európai fogyasztó nem szemléltető kizárólag a belső piac szemszögéből, illetve nem tekinthető olyan racionális, éber és tájékozott piaci szereplőnek, aki minden döntését a tiszta versenylogika szerint hozza meg, védelme pedig a szélesebb körű és jobb tájékoztatásból állhat.

1.4. Az EGSZB kénytelen megállapítani, hogy a konfliktuskezelésben és a kártérítésben tapasztalható hiányosságok meghatározó – ha nem a legmeghatározóbb – tényezők a határokon átnyúló kereskedelem óhajtott fejlesztésének elmaradásában. Az Európai Bizottság javaslata azonban nem foglalkozik ezzel az Eurobarométer-felmérésekben is tükröződő aggállal.

2. Bevezetés

2.1. A javaslat abból a széles körű, közösségi szintű vitafolyamatból ered, amely a szerződések jogszabályi egységesítésének lehetőségeiről szólt a szerződések „közös referenciakeretéből” kiindulva, amelyre vonatkozóan az Európai Bizottság közleményt fogadott el az európai szerződéses jog tárgyában⁽¹⁾. A fogyasztóvédelmi politika területén szintén vita folyt a fogyasztásra vonatkozó jogszabályok felülvizsgálatáról, amely mind horizontális⁽²⁾, mind vertikális⁽³⁾ vonatkozásokat magában foglal a szerződéseket érintő fogyasztóvédelmi irányelvekkel összefüggésben.

2.2. A fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról szóló véleményében⁽⁴⁾ az EGSZB megállapította, hogy „a fogyasztóvédelmi politika nemcsak az uniós belső piaci stratégia szerves részét képezi, hanem a polgárság fontos és meghatározó elemét is.” Ami pedig a közösségi harmonizációt illeti, az EGSZB úgy véli, hogy vezérelnék a tagállamokban létező legmagasabb szintű védelem elfogadását kell tekinteni.

(1) HL C 241., 2002.10.7.

(2) HL C 256., 2007.10.27.

(3) HL C 175., 2007.7.27. és HL C 44., 2008.2.16.

(4) Lásd a 2. lábjegyzetet.

3. A javaslat összefoglalása

3.1. Az európai bizottsági javaslat közvetlen előzménye az Európai Bizottság által benyújtott, a fogyasztóvédelmi joganyag átvilágításáról szóló zöld könyv volt (COM(2006) 744 végleges – 2007. február 8.), amelynek az oka és célja a hatályos jogszabályi keret egyszerűsítése és kiegészítése volt, és nyolc fogyasztóvédelmi irányelvet foglalt magában⁽⁵⁾. A zöld könyvre adott válaszok elemzése az Európai Bizottság által megrendelt részletes jelentésben található, mellyel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az összes beérkezett hozzászólás fele (150) a szakmától származott, míg a másik fele megosztott a fogyasztóvédelmi szervezetek (53), a jogászok és más szakemberek (33), az államigazgatási szervek (39) és a kutatók (32) között⁽⁶⁾.

3.2. Az 50 cikkből álló javaslat hét fejezetre oszlik: I.) A javaslat tárgya, fogalom meghatározások és hatály (1–4. cikk); II.) A fogyasztók tájékoztatása (5–7. cikk); III.) A fogyasztók tájékoztatása és az elállás joga a távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén (8–20. cikk); IV.) Egyéb az adásvételi szerződésre jellemző fogyasztói jogok (21–29. cikk); V.) A fogyasztók szerződési feltételekre vonatkozó jogai (30–39. cikk); VI.) Általános rendelkezések (40–46. cikk); Záró rendelkezések (47–50. cikk). Az összesen öt mellékletből kettő a szerződéses feltételekre vonatkozik.

3.3. Az Európai Bizottság a következő közösségi irányelveket teljes egészükben hatályon kívül kívánja helyezni (vö. 47. cikk): (i) a Tanács 1985. december 20-i 85/577/EGK irányelve az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről; (ii) 1993/13/EGK irányelv a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről; (iii) az Európai Parlament és a Tanács 1997. május 20-i 1997/7/EK irányelve a távollevők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről, valamint (iv) 1999/44/EK irányelv a fogyasztási cikkek értékesítése és a kapcsolódó jótállás egyes vonatkozásairól.

4. Általános megjegyzések

4.1. **Teljes harmonizáció:** Az Európai Bizottság javaslata a szervezett civil társadalom különböző szereplői részéről igen vegyes fogadtatásra talált:

4.1.1. **A cégszövetségek** támogatják a javaslatot, mert az megítélésük szerint hozzájárul a belső piac jobb működéséhez és fokozhatja versenyképességüket, csökkentheti a határokon átnyúló ügyletekkel szembeni ellenérzéseket, ugyanakkor mérsékelheti a kereskedők adminisztratív terheit és a jogszabályok betartásával járó költségeiket. Ez különösen a kkv-kat érintheti.

(5) A felülvizsgálati folyamatot *Az európai szerződésjog és a közösségi vívmányok felülvizsgálata tekintetében a követendő útról* című közlemény írta le, COM(2004) 651 végleges, HL C 14., 2005.1.20.

(6) Előkészítő munka a fogyasztással kapcsolatos joganyag felülvizsgálatának hatásvizsgálatához/GP elemző jelentés, 2007. november 6., készítette: GHK/CIVIC Consulting/Bureau Van Dijk, letölthető az Európai Bizottság honlapjáról.

4.1.2. A fogyasztói szervezetek véleménye szerint a javaslat már megszerzett jogokat érint, amelyek részét képezik a közösségi vívmányoknak, így a fogyasztói jogok csökkentése elfogadhatatlan. Általános megítélésük szerint a javaslat a fogyasztói jogok csökkenésével jár, mivel a teljes harmonizáció hatásai a javaslat céljainak eléréséhez viszonyítva túlzottak és aránytalanok, és akadályozzák a jövőbeli fejlődést.

4.1.3. Az egymástól eltérő álláspontok különbségeinek áthidalása céljából az EGSZB a következőket javasolja:

- a) A javaslat alkalmazási területét csak és kizárólag az üzleteliségen kívüli értékesítésekre és a távértékesítésekre kellene korlátozni, mivel ezek a határokon átnyúló ügyleteknek olyan alkalmazási területei, amelyeknek az akadályait a javaslat fel kívánja számolni, és ahol a teljes harmonizáció megfelelőbbnek tűnik. A tisztességtelen feltételekkel és az értékesítési garanciákkal kapcsolatban ki kellene zárni a teljes harmonizációt.
- b) A közös fogalom meghatározásokat bele kellene foglalni a javaslatba, ugyanakkor a javaslatból ki kellene küszöbölni a meglévő ellentmondásokat.
- c) A jelen véleményben javasolt egyéb változásokat kellene bevezetni.

4.2. A javaslat belső koherenciájának hiánya

4.2.1. Tekintettel arra a várakozásra, amelyet az elmúlt húsz égnéhány évben az európai szerződéses joggal kapcsolatos számos vita, munka és tanulmány keltett, akár a zöld könyv előtt, akár azzal egyidejűleg, illetve a közös referenciakeret (7) ezzel párhuzamos projektjével kapcsolatban, az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság által benyújtott javaslat elmarad a várt és kívánatos szinttől.

4.2.2. Egyrészt a joganyag felülvizsgálata nyolc irányelvet érintene, míg az Európai Bizottság a felülvizsgálati és összevonási javaslatában ezek közül négyre szorítkozik. Másrészt a közös referenciakeret keretében végzett munkák az ún. európai szerződéses jog szabályainak következetessé tételére és egységes szerkezetbe foglalására irányultak egy fakultatív eszköz formájában, amely a szakmabeliek, a fogyasztók, a jogalkalmazók és a jogalkotók számára egyaránt hasznos lehet.

4.2.3. Ebben az értelemben a javaslat konkrét tartalma – bár vannak kedvező vonatkozásai – arra szorítkozik, hogy egy közös fogalom meghatározásokkal bevezetett egységes szövegben egy irányelv normáit összegezze végső soron kevésbé újszerű és strukturált módon, illetve híján van azoknak a konszolidációs, tisztázó és tökéletesítési törekvéseknek, amelyeket az Unió számára kötelező magas szintű fogyasztóvédelem megkövetel. Ehhez még hozzájön, hogy a javaslat még saját célkitűzésével, azaz a teljes körű

(7) Vö. COM(2007) 447 végleges, 2007. július 25., Második időközi jelentés a közös referenciakeretről; valamint az Európai Parlament 2008. szeptember 3-i állásfoglalása az európai szerződéses jog közös referenciakeretéről. A Tanács 2008. április 18-i 2863. sz. állásfoglalása, 18. o.

harmonizáció megvalósításával sincs összhangban, mivel a módosított irányelvekre vonatkozó jogrendszer lényegi szempontjait a tagállamok jogalkotására hagyja, és jogi eszközként „irányelvet” választ „rendelet” helyett. Nem éri el a kitűzött célt kielégítő mértékben, hanem inkább csak újabb bizonytalanságokat és különbségeket teremt a tagállamok jogrendszereiben.

4.2.4. Az EGSZB tevékeny szerepet vállal a fogyasztóvédelemben: gyakran bocsát ki saját kezdeményezésű véleményeket, amelyekben kifejti álláspontját, s amelyek tartalmazzák a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos saját vívmányait. Az utóbbiakból kiindulva vizsgálja az Európai Bizottság által benyújtott javaslatot is.

4.2.5. Az egységes piacnak a vállalkozások és a fogyasztók számára történő megvalósítása az EGSZB-nek is célja, elismerve, hogy léteznek a fogyasztóvédelmi jogszabályok egyes tagállamokban való alkalmazásából származó ügyleti költségek, amelyek akadályozhatják az áruk és termékek változatosabb belső piaci kínálatát, amely a fogyasztók számára is kedvezőbb lenne. A tapasztalatok – és az Eurobarométer-felmérések (8) is – ugyanakkor azt mutatják, hogy más, fontosabb akadályok is vannak, ilyen például az elektronikus kereskedelembe vetett bizalom hiánya.

4.3. Határokon átnyúló akadályok

4.3.1. A belső piac megvalósításában és főleg a határokon átnyúló vásárlások kapcsán az Európai Bizottság láthatólag két tényezőt tart fő akadálynak: a kínálati oldalon a költségeket és a szakmabeliek fenntartásait, míg a keresleti oldalon a fogyasztói bizalom hiányát. A feltárt problémák okát a jogok minimális harmonizációból származó hiányosságaiban és eltéréseiben látja.

4.3.1.1. Bár a Közösség fogyasztóvédelmi joga leggyakoribb eszközként a minimális harmonizáció irányelveit alkalmazta, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv példája azt mutatja, hogy a teljes harmonizáció a megszerzett fogyasztói jogok szempontjából hátrányos következményekkel jár, azokat lábbal tipró szabályozási opció lehet, amely a Szerződés 153. cikkét is egyértelműen sérti (9).

(8) Lásd a 298. sz. Eurobarométer különjelentést (Fogyasztóvédelem a belső piacon, 2008); a 224. sz. Eurobarométer gyorsfelmérést (A vállalkozások viszonyulása a határon átnyúló kereskedelemhez és a fogyasztóvédelemhez, 2008); a 250. sz. Eurobarométer gyorsfelmérést (Az információs társadalomba vetett bizalom – 2009. május), valamint a határokon átnyúló e-kereskedelemről szóló jelentést – EU SEC(2009) 283 végleges, 2009. március 5.

(9) Amint azt az Európai Bíróság 2009. április 23-i ítélete is bizonyította (a C-261/07. és a C-299/07. sz. egyesített ügyek).

4.4. Közösségi szintű hatáskörök

4.4.1. Az EGSZB emlékeztet rá, hogy a közösségi fogyasztóvédelmi és versenyvédelmi politikák eredete igen eltérő.

4.4.2. A Római Szerződés a versenypolitika terén ugyan leszögezte a Közösség *kizárólagos hatáskörét*, a fogyasztóvédelmet mint önálló politikai célt mellőzte. Annak ellenére, hogy hoztak néhány intézkedést⁽¹⁰⁾, e közösségi politika kerete valójában az Európai Gazdasági Közösség fogyasztóvédelemmel és a fogyasztók tájékoztatásával kapcsolatos politikájának előzetes programjáról szóló tanácsi állásfoglalás volt, amely csak 1975. április 14-én keletkezett.

4.4.3. A közösségi fogyasztóvédelmi politika elfogadása tehát a fogyasztóvédelmi szervezetek többszörös és módszeres fellépésének eredménye, mivel ezek érték el, hogy a tagállamok ilyen védelmi politikákat vezessenek be, amelyeket végül az EU is elismert.

4.4.4. Éppen ezért a Közösség fogyasztóvédelmi mozgásterét egyrészt a magas szintű fogyasztóvédelem biztosításának kötelezettsége, másrészt a *tagállamok megosztott és szubszidiárius hatásköre*⁽¹¹⁾ határolja be.

4.4.5. A tagállamok fogyasztóvédelmi politikáját az jellemzi, hogy magasabb szintű védelmet biztosítanak és megtartották a korábbi intézkedéseket, a beavatkozás és a társadalmi megbékélés szellemében.

4.4.6. Az európai fogyasztó ennek alapján nem szemléltethető kizárólag a belső piac szemszögéből, illetve nem tekinthető olyan racionális, figyelmes és tájékozott piaci szereplőnek, aki minden döntését a tiszta versenylogika szerint hozza meg, védelme pedig pusztán szélesebb körű és jobb tájékoztatással megvalósítható.

4.4.7. Ahogy az EGSZB korábban hangoztatta, bármely javaslatnak, amely a fogyasztóvédelem terén maximális harmonizációra irányul, igen konkrét vonatkozásokra kell összpontosítania és különleges körültekintésről kell tanúskodnia annak érdekében, hogy tiszteletben tartsa a Szerződés által garantált magas szintű fogyasztóvédelmet és a szubszidiaritás elvét, ellenkező esetben minden egyes tagállamban késlelteti és akadályozza a fogyasztói jogok fejlődését.

4.5. Jogonalap

4.5.1. Az EGSZB szintén kifogásolja az irányelv jogalapját, amely a 153. cikk helyett a 95. cikk.

⁽¹⁰⁾ Példa: különálló fogyasztóvédelmi szolgálat létesítése, amely csak 1989-ben függetlenedett, illetve a Fogyasztói Egyeztető Tanács létrehozása.

⁽¹¹⁾ Ld. megosztott hatáskör az Európai Alkotmányban és a Lisszaboni Szerződés 169. cikkében is, vö.: HL C 115., 2008.5.9., 51. o.

4.5.2. Az EGSZB többszörösen hitet tett a Szerződés 153. cikkének – mint a fogyasztóvédelmi jogszabályi javaslatok jogalapjának – használata mellett, az EK-Szerződésnek a belső piacra vonatkozó 95. cikke helyett. Az Európai Bizottság ennek ellenére legutóbbi javaslatai mindegyikében az EK-Szerződés 95. cikkét alkalmazza, mivel az irányelvjavaslat belső piaci jellegére való tekintettel ezt tartja megfelelőnek.

5. Részletes megjegyzések

5.1. A javaslat **szövege** egészében bonyolult, túlzottan sok benne a hivatkozás (vö. pl. 3. cikk (2) és (4) bekezdés; 6. cikk (9) bekezdés a) pont; 10. cikk; 21. cikk (1) és (3) bekezdés; 28. cikk; 32. cikk (2) bekezdés; 35. cikk), ami megnehezíti az olvasást és az értelmezést, illetve gyakran él homályos vagy bizonytalan kifejezésekkel, ami megnehezíti az átültetést. A rendszerezés sem mindig érthető (pl. a nem kért értékesítésről szóló 45. cikk az *Általános rendelkezések* c. VI. fejezetben). Amennyiben az említett homályos részek az irányelvben maradnak, abban az esetben szükségessé válik, hogy az irányelvbe és az egyes tagállamok jogszabályaiba belefoglaljunk egy olyan rendelkezést, amely szerint a többértelműségből fakadó viták során az értelmezés a fogyasztó mint a gyengébbik fél érdeke szerint történik.

5.2. Ezenkívül gyakorlatilag hiányoznak az azokra az eljárási és büntető jogszabályokra történő utalások, amelyek – lévén a maximális harmonizáció logikus következményei – továbbra is a tagállamok hatáskörébe tartoznak (vö. (58) preambulumbekkezdés és 42. cikk). E vonatkozás jelentős következtelenségeket idézhet elő a harmonizációban. Példa gyanánt utalunk a következő esetekre: (i) tájékoztatási követelmények (5. cikk), amelyek kapcsán a mulasztási következmények megállapítása a tagállamok hatáskörébe tartozik, de furcsa megfogalmazásban: „a szerződéses jog terén”, így kétséges, hogy a közigazgatási vagy büntetőjogi szankciók megállapítása valamely irányelv megsértésének minősül-e; (ii) annak a következményei, ha egy szerződéses feltétel tisztességtelennek minősül, mivel arról alig esik szó, hogy ezek nem kötelező érvényűek a fogyasztóra nézve, a tagállamok ugyanis szabadon használhatják a nemzeti szerződéses jog bármely célszerűnek ítélt fogalmát (vö. (54) preambulumbekkezdés és 37. cikk), az elállási jog rendszere.

5.3. Az **elállási jog eltérő szabályai** a különböző nemzeti jogrendszerekben. Ez a jog, amely száműzni látszik a „pacta sunt servanda” elvét a kötelmi jogból, az egyes tagállamokban eltérő jogi természettel bír, amely megnyilvánulhat egyoldalú elállásban, a szerződés teljesítésében vagy akár megszüntetésében is, amelyek jogi hatása eltérő. Az Európai Bizottságnak meg kellene fontolnia ezt a kérdést, és javaslatába bele kellene foglalnia egy, a szerződések e szempontjával kapcsolatos következetes rendszert.

5.4. Fogalom meghatározások és alkalmazási terület

Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottságnak tisztáznia kell, hogy a javaslatban szereplő fogalom meghatározások lehetővé teszik-e a tagállamok számára, hogy kiegészítéseket fűzzenek a jogszabályokhoz.

5.4.1. A **fogyasztó** (2. cikk(1) bekezdés). A javasolt meghatározás – a közösségi szövegek többségével összhangban – nem foglal állást a fogalom lehetséges kiterjesztése tekintetében arra az esetre, ha a természetes személy vegyes célokkal jár el⁽¹²⁾, amit számos tagállam elismer⁽¹³⁾, vagy bizonyos kollektív jogi személyekre. A fogyasztó fogalmának az Európai Bíróság joggyakorlata és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv szerinti, valamint az eltérő fogyasztóvédelmi szint garantálására irányuló szigorúbb rendelkezéseket tiltó 4. cikkel is egyeztetett szigorú meghatározása megakadályozza azoknak a kiszolgáltatót fogyasztóknak a védelmét, akikre a javaslatban foglalt szerződések vonatkozhatnak. Megjegyzendő, hogy maga a 2005/29/EK irányelv elismeri (5. cikk (3) bekezdés), hogy vannak kiszolgáltatót fogyasztók, akiknek esetében itt is alapvetően fontos lenne kivételt tenni.

5.4.2. A **„kereskedő”** (2. cikk (2) bekezdés). A benyújtott javaslat nem tisztázza sem a nonprofit szervezetek, sem pedig a közhatalósági hatásköreik (iure imperium) gyakorlásán kívüli feladatokat ellátó állami szervek helyzetét.

5.4.3. **Az „áru” és a „termék”** (2. cikk (4) és (12) bekezdés). Zavaros és kevésbé érthető az „árura” és a „termékre” vonatkozó két külön fogalom meghatározás alkalmazása (ez utóbbi a 2005/29/EK irányelvvel összhangban). Ilyen különösen a villamos energia esete, amely a szerződésen kívüli vagy szerződéses felelősségtől függően minősül árunak vagy szolgáltatásnak, és ez természetesen nem járul hozzá a közösségi jog következetességéhez. Ellentmondásos a villamos energia kizárása az irányelvből, tekintve, hogy az áramot tároló eszközökre, így az elemekre vagy az akkumulátorokra viszont vonatkozik – ahogy sok tagállamban is jellemző.

5.4.4. A **„távollévők között kötött szerződés”** (2. cikk (6) bekezdés). Ez a meghatározás tágabb, mint a távértékesítésről szóló jelenlegi irányelv meghatározása, és ez problémát okoz. Az új meghatározás „a szerződés létrehozása érdekében” megköveteli valamely távközlési eszköz kizárólagos használatát. Ily módon számos szerződés, amely korábban nem minősült távollévők között kötött szerződésnek, most azzá válik. Két példa: az első esetben X fogyasztó egy üzletbe belépve egy lehetséges vásárlásról beszél, hazamegy, majd telefonon felhívja a boltot, hogy megerősítse vásárlási szándékát. Nem világos, hogy e példa beillesztése érdekében miért szükséges kibővíteni a meghatározást. A második esetben a fogyasztó az otthonában fogad egy ügynököt, és a látogatás közben ajánlatot tesz az ügynök termékeinek megvásárlására, mégpedig szóban vagy megrendelőlap kitöltésével. Később az ügynök telefonon vagy postai úton közli a fogyasztó ajánlatának elfogadását. A második példában a szerződés egyaránt lehet távollévők között kötött szerződés és üzlethelyiségen kívül kötött szerződés. Melyik a kettő közül? Honnan számít a lemondás

tizennégy napos határideje? Az (üzlethelyiségen kívüli) szerződés létrejöttétől vagy a (távollévők között kötött szerződés) teljesítésétől? A „távollévők között kötött szerződés” és az „üzlethelyiségen kívül kötött szerződés” meghatározásai nem fedhetik át egymást.

5.4.5. **Az „üzlethelyiség”** (2. cikk (9) bekezdés). Ennek a fogalom meghatározásnak a tényleges hatálya szintén kevésbé érthető. Ezt a meghatározást a 15. preambulumbekkezdésnek megfelelően értelmezve a következő kétség merül fel: a repülőgép vagy hajó fedélzetén történő értékesítések üzlethelyiségen belüli vagy kívüli értékesítésnek számítanak?

5.4.6. **„Kereskedelmi jótállás”**. A javaslat a jótállásról és az értékesítés utáni szolgáltatásokról szóló zöld könyvből átveszi a „kereskedelmi jótállás” kifejezést (lásd 2. cikk (18) bekezdés), de nem különbözteti meg az egyedül a 99/44/EK irányelvben említett törvényi jótállástól (vö. 1. cikk (2) bekezdés e) pont). Ez a helyettesítés megtevesztheti a fogyasztókat a két jótállástípus tényleges hatályát tekintve. Tisztázni kellene, hogy alapvetően a kereskedelmi jótállás a kereskedő szempontjából önkéntességen alapul, míg a „törvényi jótállás” kötelező érvényű.

5.4.7. **Közvetítő**. Mind a „közvetítő” meghatározása (2. cikk (19) bekezdés), mind a rá vonatkozó külön tájékoztatási kötelezettségek (7. cikk) kevésbé érthetőek. Vagy szakmai eljárással van dolgunk, amely az irányelv hatálya alá tartozik, vagy nem, ez esetben pedig nincs szükség szabályozásra, ezért az EGSZB itt tisztázást javasol.

5.4.8. **A fogyasztók tájékoztatása** (5. cikk). A szerződéskötést megelőző tájékoztatás általános követelményei nyilvánvalóan lehetőséget adnak arra, hogy a fogyasztót ne tájékoztassák („1. Bármely adásvételi vagy szolgáltatási szerződés megkötését megelőzően a kereskedő tájékoztatja a vevőt az alábbi információkról, amennyiben azok a körülmények alapján nem nyilvánvalóak”). Az EGSZB úgy véli, hogy ez a megfogalmazás sok kétséget vet fel és nagy bizonytalanságot kelt, ezért nem ért egyet vele.

5.4.9. A nemzetközi magánjog tekintetében az sem világos, hogy itt a „Róma I.” rendelet (amint az 5. cikk 3. bekezdése javasolja), vagy a tájékoztatási kötelezettség megszegéseként értelmezve a „Róma II.” rendelet 12. cikke (a „Róma II.” rendelet (30) preambulumbekkezdése) alkalmazandó-e.

5.4.10. A javaslat 6. cikke 2. bekezdésében foglalt előírás, mely szerint a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásának következményeit a hatályos nemzeti jogszabályokkal összhangban kell meghatározni, nem tűnik ésszerűnek, és eltérő megoldásokhoz vezethet, ezért harmonizációra van szükség.

(12) „Fogyasztó az a természetes személy, aki elsősorban kereskedelmi, üzleti vagy szakmai tevékenységéhez nem kapcsolódó célok érdekében jár el”. In: *Draft Common Group of Reference (DCFR) Outline Edition*, 2008. december.

(13) Pl. Ausztria, Belgium, Dánia, Görögország, Finnország, Svédország, Spanyolország és Portugália kiterjesztették a fogyasztó fogalmát.

5.4.11. **Árverés.** Tisztázni kellene, hogy a közhatóságok által lefolytatott és kötelező jellegű árverések semmi esetre sem tartoznak a javaslat alkalmazási körébe. A javaslat ugyan tartalmazza az „árverés” és a „nyilvános árverés” fogalmát, de csak azokra az esetekre, amikor ezek a kereskedők számára önkéntesek.

5.5. Üzlethelyiségen kívüli szerződések és távollévők között kötött szerződések

5.5.1. A 85/577/EGK irányelv – az egyik első európai fogyasztóvédelmi jogalkotási kezdeményezés – arról tanúskodik, hogy a nemzeti átültetésekben kevés a torzulás. Ezek a torzulások bizonyos (meghatározott érték alatti vagy árutípushoz kötött) szerződéstípusok kizárásának lehetőségével vagy a fogyasztóvédelemnek a minimális harmonizációról szóló záradék (vö. 8. cikk) által lehetővé tett kiterjesztésével kapcsolatosak, így az általában előírt maximális harmonizáció nem okoz problémát, hanem szemmel láthatóan kiegyensúlyozott és kedvező. A 85/577/EGK irányelv csak akkor alkalmazható, ha a fogyasztó nem igényelte, hogy a kereskedő az otthonában vagy a munkahelyén látogassa meg. Az alkalmazási kör igényelt látogatásokra történő kiterjesztésére irányuló javaslat elfogadható, azzal a feltétellel, hogy a 19. cikk (2) bekezdésében foglalt kivételek szintén kibővíülnek. Az elállási jog hatálya alá nem tartozó szerződések (pl. távollévők között kötött szerződések) között kell szerepelniük az alábbi esetekre vonatkozó szerződéseknek is:

- a) azon szolgáltatások, amelyek nyújtása a fogyasztó kifejezett előzetes hozzájárulásával, az elállási időszak vége előtt megkezdődött, valamint
- b) azon áruk szállítása, amelyek a fogyasztó egyéni kívánalmai szerint vagy egyértelműen személyre szabva készültek, illetve amelyek gyorsan megromolhatnak vagy lejárhatnak.

5.5.1.1. Ha az első kivétel kimarad a 19. cikk (2) bekezdéséből, akkor a szolgáltatók legalább 14 napi várakozásra kérhetnek azokat a fogyasztókat, akik valamely gyors munkát rendelnek meg tőlük (például konyhai szerelés vagy otthoni hajvágás). Ha a második kivétel kimarad, akkor a mérték szerinti árukat (például konyhabútort vagy ruhát) készítő kereskedő legalább 14 napig megtagadhatná a munka megkezdését. Ellenkező esetben a fogyasztó elállhatna a szerződéstől, eladhatatlan árukat hagyva a kereskedőre.

5.5.2. Ami a távollévők között kötött szerződéseket illeti, bár az összehasonlító elemzés⁽¹⁴⁾ nem mutatott ki nagy eltéréseket az 1997/7/EK irányelv átültetésében, itt is megállapítható, hogy a tagállamok éltek az opciókkal és a minimális záradékkal, hogy a

fogyasztó számára kedvezőbb rendszereket hozzanak létre. Fogyasztóvédelmi lehetőségeket kellene tervbe venni a harmadik országokkal folytatott távértékesítésre vonatkozóan.

5.5.3. Mindezeket egybevéve meg lehet nevezni a belső piac azon lehetséges korlátait, amelyek a különböző mentességi jegyzékekkel vagy a szakmabeliekre érvényes különböző tájékoztatási követelményekkel kapcsolatosak.

5.5.4. Az EGSZB elismeri, hogy van helye a javításnak az alkalmazási mentességek körében, így például a kis értékű⁽¹⁵⁾, illetve egészségügyi, higiéniai vagy biztonsági okokból felvehető áruk (vagy szolgáltatások) idesorolása terén. Ez különösen igaz az élelmiszer-biztonságra (vö. a 20. cikk (1) bekezdésének d) pontja), ahol kifejezetten hivatkozni kellene a 178/2002/EK rendelet⁽¹⁶⁾ 2. cikkére. Ami a mérsékelt értékű áruk (és szolgáltatások) kizárását illeti, indokolt a (85/577/EGK irányelvben foglalt) 60 eurós összeg jelentős felemelése.

5.5.5. Az említett szerződésekkel járó elállási jog tekintetében, amelyet a javaslat egységesen 14 napos határidőhöz köt, az EGSZB kedvezően ítéli meg a határidő kiszámítási módjának a magyarázatát. Ugyanakkor, mint már említettük, harmonizálni kellene e jog fogalmát és hatásait.

5.5.6. Az EGSZB szintén kétségesnek tartja a 17. cikk (2) bekezdésében foglalt fogyasztói felelősség szabályának bevezetését („A fogyasztó csak az áruk természetének és működésének felméréséhez szükséges kezelésből adódó értékcsökkenést meghaladó értékcsökkenésért felel”). Megítélése szerint ez a fogyasztók számára kétségeket és esetleges bizonyítási problémákat eredményezhet.

5.5.7. A javasolt szabályok szükséges javításától függetlenül az EGSZB⁽¹⁷⁾ fontosnak tartaná a javasolt maximális harmonizáció korlátozását erre a két irányelvre és az értékesítési módszerek olyan szabályozását, amely elősegítené azok határokön átnyúló jellegét.

(14) Vö. EC Consumer Law Compendium – Comparative Analysis, szerk. Prof. Hans Schulte-Nolke, Dr. Christian Twigg-Flesner és Dr. Martin Ebers, 2008. február. Készült az Európai Bizottság számára a 17.020100/04/389299. számú szolgáltatási szerződés alapján: *Annotated Compendium including a comparative analysis of the Community consumer acquis* [Jegyzetekkel ellátott kompendium, amely tartalmazza a közösségi fogyasztói vívmányok összehasonlító elemzését is].

(15) Vö. a 85/577/EK irányelv 3. cikkének (1) bekezdésével, mely opciót 18 tagállam vette igénybe.

(16) Az Európai Parlament és Tanács 2002. január 28-i 178/2002/EK rendelete az élelmiszerjog általános elveiről és következményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról (HL L 31., 2002.2.1., 1. o.).

(17) HL C 175., 2007.7.27. és HL C 162., 2008.6.25.

6. Tisztességtelen feltételek a fogyasztókkal kötött szerződésekből

6.1. A jelenleg az 1993/13/EGK irányelv hatálya alá tartozó téma az V. fejezetben és a II–III. mellékletben található, bár az EGSZB úgy véli – egyetértve az Európai Bizottság tanulmányaival –, hogy ezt a témát nem kellene felvetni a tárgyalási javaslatban, hanem ki kellene venni belőle, mivel az ebben az ügyben történő teljes harmonizáció a közösségi jog jelenlegi fejlettségi állapotában óhatatlanul zavarokat okozna a különböző tagállamok nemzeti jogrendszereiben.

6.1.1. Ennek ellenére, ha az Európai Bizottság nem vonná vissza teljes egészében a fogyasztókkal kötött szerződések tisztességtelen feltételeinek szabályozását, az EGSZB a következő észrevételeket szeretné tenni:

6.1.1.1. Mint ismeretes, a szerződéses jog kulcsfontosságú tárgyról van szó, amelyet az irányelv elfogadása előtt részben a tagállamok szabályoztak.

6.1.1.2. Az átültetés összehasonlító elemzése azt mutatja, hogy a tagállamok nagy többsége felhasználta a minimális harmonizáció záradékát (8. cikk), amely napjainkra kedvezőbb rendszereket vezetett be a fogyasztók számára, mint amelyeket az irányelv állapít meg, és pontosan ez az a téma, amelyben a jelenlegi állapotban nem célszerű a teljes harmonizáció⁽¹⁸⁾.

6.1.1.3. Ennek megfelelően elvárható, hogy a benyújtott javaslat, amelynek célja a hatályos irányelv visszavonása, ne kizárólag a legmagasabb szintű átültetést segítse elő, hanem tisztázza is azokat a különböző kétértelmű pontokat, amelyek megosztották az elméletet és a joggyakorlatot.

6.1.1.4. Természetesen ez vonatkozik a jóhiszeműség alapelvének és az egyenlőtlen szolgáltatások kritériumának viszonyára, amely a jelenlegi irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében egyértelműen megjelenik, illetve szinte változtatás nélkül megtalálható a javaslat 32. cikkének (1) bekezdésében a jelenleg a 31. cikkben szabályozott átláthatósági követelmények megsértésének következményeivel összefüggésben.

6.1.1.5. Az alkalmazási terület kapcsán felhívjuk a figyelmet egy bizonyos, a fogyasztók számára hátrányos korlátozásra. Mivel a jelen javaslat – a 30. cikk (1) bekezdésének megfogalmazásában – kizárólag az „előre megszövegezett” írásbeli szerződésekben foglalt feltételeket öleli fel, és a tagállamoknak előírja, hogy tartózkodjanak az olyan követelmények bevezetésétől, amelyek meghatározzák a szerződéses feltételek megfogalmazását és a fogyasztók rendelkezésére bocsátását, a jelenlegi irányelv a szóbeli szerződésekre is vonatkozik (a 93/13/EGK irányelv 5. cikke alapján), abban a formában, ahogyan ez a tagállamok egy részében kialakult.

6.1.1.6. Az EGSZB valójában úgy véli, hogy a jelenlegi rendszer fenntartása egy bizottság felállításával és a nemzeti hatóságok által tisztességtelennek minősített feltételek nyilvántartó rendszerének létesítésével együtt megfelelő lépés a tisztességtelen feltételekkel kapcsolatos tájékoztatás terén, és igen hasznos a szakmabeliek számára – figyelembe véve megfelelőségi költségeik csökkentését –, illetve a jogalkalmazók és a fogyasztók számára is.

6.1.1.7. A szerződések tisztességtelen feltételeinek témája horizontálisan alkalmazható a fogyasztókkal kötött valamennyi szerződésre, illetve – számos esetben – a szakmabeliek között létrejövő szerződésekre is. Az EGSZB úgy véli, hogy az Európai Bizottság javaslata ezen a téren valamennyi tagállamban jelentős és igen kedvezőtlen hatásokat fog kifejteni általában a szerződéses és konkrétan a fogyasztóvédelmi jog terén.

7. A fogyasztási cikkek értékesítése és a kapcsolódó jótállás egyes vonatkozásai

7.1. Az EGSZB indokolatlannak tartja e kérdés felvételét az irányelvbe, és kéri annak törlését a javaslatból, mivel ez a közösségi intervenció semmilyen hozzáadott értéket nem képvisel, illetve nem képvisel magas szintű védelmet a fogyasztók számára.

7.2. Az 1999/44/EK irányelv lehetővé tette, hogy a tagállamok magasabb szintű fogyasztóvédelmet biztosító intézkedéseket hozzanak vagy tartsanak fenn, és ez a tagállamokban eltérő szabályozáshoz vezetett.

7.3. E kérdésben megállapítható, hogy az átültetést tekintve nem állt fenn semmiféle egyértelmű tendencia⁽¹⁸⁾, mivel már kivétel nélkül valamennyi tagállam rendelkezett olyan előzetes szabályozással, amely a fogyasztási cikkek adásvételi szerződésének az irányelv által szabályozott vonatkozásaira irányult.

7.4. A kárveszély átszállásáról (23. cikk) szólva a javaslat megoldást kínál a szállítás fogalma kapcsán felmerülő eltérésekre, a kereskedőt téve felelőssé a fogyasztóval szemben attól kezdve, hogy a kárveszély átszállása a fogyasztóra megtörtént (25. cikk): ez hasznos és tisztázó előrelépést jelenthet.

7.5. Az EGSZB megítélése szerint az áruszállítás általános határidejének megállapítása meghatározott értékesítési formák (az üzlethelyiségen kívüli értékesítések és a távértékesítések) kivételével következtelen, mivel aránytalanul tekinthető a javaslat 22. cikkében foglalt követelmény, mely szerint a kereskedőnek a szerződés megkötésétől számított legkésőbb 30 napon belül szállítania kell az árut.

7.6. Mivel azonban a tagállamok elveszítik azt a lehetőséget, hogy a jelenlegi irányelv alapján határidőt állapítsanak meg a megfelelőség vélelmezésére, és ezentúl egységesen hat hónapos határidő áll rendelkezésükre, a javaslat csökkenteni a fogyasztók jogait, amennyiben a későbbi hibák esetében rájuk hárul a bizonyítási teher.

⁽¹⁸⁾ Vö. EC Consumer Law Compendium – Comparative Analysis, szerk. Prof. Hans Schulte-Nolke, Dr. Christian Twigg-Flesner és Dr. Martin Ebers, 2008. február. Készült az Európai Bizottság számára a 17.020100/04/389299. számú szolgáltatási szerződés alapján: *Annotated Compendium including a comparative analysis of the Community consumer acquis* [Jegyzetekkel ellátott kompendium, amely tartalmazza a közösségi fogyasztói vívmányok összehasonlító elemzését is].

7.7. Ugyanígy, a hibákkal kapcsolatos határidő és bizonyítási teher tekintetében, ha az irányelvjavaslat általános szabályként kötelezővé teszi a panaszbejelentést, ez azt fogja jelenteni, hogy a jótállási időszak a gyakorlatban a bejelentési időszakra fog korlátozódni valamennyi olyan tagállamban, amely nem választotta ezt a mechanizmust, amint az a 28. cikk 4. és 5. bekezdéséből kiderül.

8. Eljárási hiányosságok

8.1. A javaslat számos olyan eljárásjogi rendelkezést tartalmaz – többek között a bizonyítás terhét vagy az aktív legitimitációt –,

amelyeket az eljárási szabályozás koherensebb jellege érdekében konkrétan kellene megfogalmazni. Hiányoljuk az esetleges óvintézkedések meghozatalára vonatkozó szabályozást, amely magában foglalhatna mind felfüggesztést, mind kárpótlást tartalmazó rendelkezéseket, illetve az ítéletek közzétételét.

8.2. A kollektív keresetek kapcsán az EGSZB hivatkozik arra, amit a közelmúltban e tárgyban megfogalmazott ⁽¹⁹⁾.

Kelt Brüsszelben, 2009. július 16-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

⁽¹⁹⁾ HL C 162., 2008.6.25.